

הרב אריה כץ

האם יש עניין בבהירת מין היילוד במקרה של תרומת ביצית

הצגת השאלה

זוג קיבל היתר הלכתי להשתמש בתרומת ביצית לצורך היריון ולידה. הכוונה היא שביצית שנלקחה מאישה אחרת, תופרה בזרע הבעל, ולאחר כמה ימים תוחזר לרחם של האישה. האישה חוששת לשיטות בהלכה שהיא אינה נחשבת לאימו של הוולד מבחינה הלכתית, ולכן מבקשת לדאוג שקדם-העובר שיוכנס לרחמה יהיה ממין נקבה, מכיוון שאם יוולד לה בן, היא חוששת לכך שלאחר שיגיע לגיל של איסור ייחוד, יהיה אסור לה להתייחד עימו. האם יש מקום לחששותיה, וממילא עלינו להיענות לבקשתה?

א. רקע רפואי ומשפטי

1. תרומת ביצית¹

במקרים של אי פוריות האישה, שנגרמים מכשל שחלתי, דהיינו הידלדלות מאגר הביציות בשחלות, אפשר מבחינה רפואית וטכנולוגית להפרות ביצית של אישה אחרת עם תאי הזרע של הבעל, ולהשתיל את הביצית המופרית (המכונה קדם-עובר) ברחמה של האישה העקרה. לאחר קליטת קדם-העובר ברחם האישה הנתרמת, ממשיך תהליך ההיריון והלידה כרגיל, כמו אצל כל אישה. כשל שחלתי קורה לעיתים גם בגיל צעיר, אולם הקהל העיקרי המופנה כיום לתרומת ביצית הן נשים מבוגרות מגיל 45 שהפוריות אצלן דעכה. לעומת הזדקנות הביציות שמתרחשת עם הגיל, הרחם יכול להחזיק היריון גם בגיל מבוגר יותר. לכן נשים יכולות להרות מתרומת ביצית גם בגיל מבוגר לאחר הכנה הורמונלית מתאימה. מבחינה משפטית, יש אפשרות לבצע תרומת ביצית במדינת ישראל עד גיל 54. ניתן לעשות זאת באמצעות ביציות שנתרמו בארץ על פי חוק תרומת ביצית (תש"ע-2010) או (כפי שמתבצע במרבית המקרים, עקב מחסור בתורמות במדינת ישראל) באמצעות ביציות שנתרמו בחו"ל והופרו שם בזרע הבעל, ולאחר מכן הועברו לארץ.

2. בחירת מין העובר²

קיימות כמה טכניקות שעשויות לסייע בקביעת מין העובר, אולם הטכניקה היחידה שמאפשרת בצורה ודאית שלא ללדת עובר מהמין השני, היא הטכניקה של ברירת

1. להרחבה, ראה ספר פוע"ה, כרך שני - פוריות פנ"ב - תרומת ביצית, עמ' 380-382.

2. להרחבה, ראה ספר פוע"ה הנ"ל, פנ"א - בחירת מין העובר, עמ' 372-374.

עוברים באמצעות ביצוע הפריה חוץ גופית, ולאחר מכן ביצוע בדיקה גנטית של קדם-העוברים (PGT) והחזרתם של קדם-העוברים מהמין הרצוי בלבד לרחם. שיטה זו מיועדת בעיקר במקרים של נשאות למחלות תורשתיות קשות, וזאת כדי למנוע הולדה של תינוק חולה במחלה, אולם אפשר ליישם אותה כאמור גם במקרים של רצון לבחירת מין היילוד. מבחינה משפטית, כדי לבצע פעולה כזאת לצורך בחירת מין היילוד במדינת ישראל, צריך לקבל אישור של ועדה מיוחדת. תנאי הסף הרגילים של הוועדה הם מציאות של לפחות ארבעה ילדים מאותו מין, אולם במקרים חריגים, אם הוועדה משתכנעת שיש צורך בכך, היא יכולה לאשר את בחירת מין היילוד גם ללא תנאי סף זה.

ב. שאלת האימהות בתרומת ביצית

השאלות של ההיתר לתרומת ביצית ושל ייחוס הוולד, שנויות במחלוקת הלכתית. כאמור בשאלה, הזוג קיבל היתר לתרומת ביצית, על פי הפוסקים שהתירו זאת.³ אולם מעבר לשאלת ההיתר, קיימת שאלה הלכתית מי נחשבת אם התינוק. לשאלה זו השלכות הלכתיות רבות, כגון יוחסין, עריות, ירושה, כיבוד הורים ועוד. אף שיש מפוסקי ההלכה שהביעו דעה נחרצת בשאלה מיהי האם, לכאן ולכאן,⁴ למעשה, פוסקים רבים לא הכריעו בדבר, ופסקו שיש להתייחס לכל אחת מהנשים כאל ספק אימא. כך גם פסק לאחרונה בית הדין הגדול, בפסק דין ארוך ומפורט.⁵ אם כן, יש להתייחס לשאלה ככזאת שלא הוכרעה ונתונה בספק.

ג. איסור ייחוד בילדים מאומצים

אם נתייחס ליולדת כאימו של היילוד, ממילא אין שום חשש של איסור ייחוד. אולם לדעות שבעלת הביצית היא האימא, או אפילו לפי ההכרעה המקובלת שיש כאן ספק, היחס שבין היולדת לבין הוולד הוא יחס דומה ליחס לילד מאומץ. לכן עלינו לברר, האם יש פתח בהלכה לייחוד עם ילדים מאומצים. שו"ת 'ציץ אליעזר' (ח"ו סי' מ פכ"א) עורר את השאלה הבאה:

נשאלתי מתלמיד חכם גדול אחד, אם יש היתר לאשה המגדלת ומאמצת לה בן, לדור עימו גם בגדלותו, מעת שימלאו לו תשע שנים ויום אחד? אותו הדבר להפך, אם מותר לאיש המגדל לו בת לדור ולהתייחד עמה גם מעת מלאות לה ג' שנים ויום אחד? והבעיה היא רצינית לאור המצב כיום, שרבים המה המאמצים להם בגלל סיבות שונות בן או בת מיום שנולדו או קרוב לזה, דקשה מאד להיזהר מזה גם בזוג נשואים שהבעל לא יעדר תמיד מהבית או מהעיר, וכן האישה, ועל פי רוב הרי המאומצים לא יודעים שהיא לא אימו והוא לא אביו, ונזהרים מלגלות להם

3. לדיון הלכתי בשאלת היתר הפעולה, ראה ספר פוע"ה הנ"ל, פנ"א - תרומת ביצית, עמ' 391-393.
4. לפירוט השיטות השונות, ראה ספר פוע"ה הנ"ל, שם, עמ' 383-389. ראה גם בספרי, שו"ת שאגת כהן, ח"א סי' טו-יט, מב, ראיות רבות לכאן ולכאן ודחייתן.
5. תיק 1174963/1 מיום כ"ה באדר ב' תשפ"ב, הדיינים: הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לוז, פורסם באסיא, קכה-קכו מרחשוון תשפ"ג, עמ' 26-86.

זאת עד שיגדלו, ואם כן הרי בוודאי שאי אפשר להיזהר מייחוד איתם, דתיקף ירגישו מזה. וכמו כן, מה יעשה האיש במקרה שמתאלמן מאשתו, וכן האישה במקרה שנתאלמנה מבעלה, האם יש לגזור עליהם להיפרד מהבן או הבת שאימצו להם והתקשרו אתם בקשרים נפשיים אמיצים?

לכאורה, מדברי רש"י בקידושין (פא ע"ב), עולה שההיתר להתייחד עם בת משפחה מדרגה ראשונה קיים מכיוון שיצר הרע אינו שולט בקרבה משפחתית כזאת וכך כתב: ודר עם אמו או עם בתו - דלא תקיף יצריה עלייהו דאהנו ביה אנשי כנסת הגדולה דלא מגרי בקרובתא מכי כחלינהו ונקרינהו לעיניה כו'.

לפי זה יוצא, שכאשר מדובר בילד מאומץ, שבו אין קרבה משפחתית, יצר הרע כן שולט ואי אפשר להתיר. ואף על פי שלפעמים הילד אינו יודע שהוא מאומץ (לפחות עד שיגדל), אין זה משנה, כי ההורה המאמץ יודע זאת, ויודע שאין כאן קרבת משפחה ביולוגית.

ואכן, הרבי מלובאוויטש, במכתב שלו שהודפס ב'אוצר הפוסקים' (כרך ט עמ' קל) כתב: עוד בעיה והיא קרובה ועיקרית, ולא עוד אלא שמזמן לזמן מתגדלת התקלה, והיא בשאלת אימוץ ילדים. מספר המשתדלים לאמץ ילדים הולך ורב, וכפי שראיתי בכמה וכמה מקרים של זוגות המקפידים אפילו בדקדוק קל של דברי סופרים, לא שמים לב כלל שכל ענייני איסור ייחוד, חיבוק ונישוק וכו', קיימים בתוקפם בנוגע לילדים המאומצים.

גם שו"ת 'שבט הלוי' (ח"ה סי' רה אות ח) כתב בצורה פשוטה שיש באימוץ איסור ייחוד: והנה בזמן הזה שכיח מאד בזוג שלא זכו לבנים שהם מאמצים להם ילד או ילדה לגדלם במקום בנים, פשיטא ופשיטא דנוהג איסור ייחוד על פי האופנים המוזכרים בסימן זה.⁶

אף על פי כן, ה'ציץ אליעזר' השתדל למצוא כמה צדדי היתר לדבר: (א) ה'לבוש' (אה"ע סי' כב סעי' א) כתב:

... לפי שהבן מתייחד עם אימו, כלומר שהבן מצוי עם אימו תמיד, דאיתא לאשמועינן שהבן מותר להתייחד עם אימו מפני שאין דרכה לבא עמו לידי הרגל עבירה, והוא הדין האב עם בתו, אבל אסור אדם להתייחד עם אחת מכל שאר העריות שבתורה.

ה'ציץ אליעזר' דקדק את סיבת ההיתר:

ונראה לכאורה ברור כוונת הסברו בזה, דבהיות שמגדלת אותו ביחסי אב ובן, והוא הדין האב את בתו, אם כן זהו גופא החייץ והמחיצה המבדלת ביניהם, וזהו המשריש בלבותם ההרחקה שלא יבואו לידי הרגל עבירה, והאין דרכה לבא עמו לידי הרגל עבירה נובע מכוח זה שיחסי הטיפוח הוגדרו ביחסים של אב ובן, והוא הדין אותו הדבר באב עם בתו.

ממילא אם העיקר שמונע הרגל עבירה הוא עצם העובדה שההורה מגדל את ילדו, אין כאן הבדל בין ילד ביולוגי לבין ילד מאומץ, אם אכן הוא אומץ בגיל צעיר, וההורה גידל אותו מקטנות. ועוד יש לדקדק שהמילים 'הבן מתייחד עם אימו, כלומר שהבן מצוי עם

6. ראה עוד בהמשך במה שדן עם הציץ אליעזר.

אימו תמיד' אינן רק תיאור מציאות אלא גם טעם - מותר לו להתייחד איתה, כי הוא מצוי איתה תמיד, ובאופן כזה אין חשש להרגל עבירה. אמנם שו"ת 'שבט הלוי' (ח"ו סי' קצו) דחה את הדקדוק מדברי ה'לבוש':

ובאמת קשה להתיר על סמך זה, דגם לטעם הראשון של הלבוש יש הבדל רב בין עצמו ובשרו של בן ובת ממש שהרגש של הרחקה מקריבה דערווה לאב ואם הוא בטבע יותר אצלם מילד וילדה זרים.

נראה שנחלקו בשאלה מה יוצר את העובדה שאין יצר הרע: האם המציאות של הקרבה, או ההנהגה, דהיינו האם מדובר בעניין 'סגולי' או 'מציאותי'. 'זיכרון עקידת יצחק' טען שאדרבה, כשרגילים זה בזו יש יותר חשש כמו מי שעסקו עם העריות, ששם לא מועילים חלק מההיתרים, לפי שליבו גס בהם. וכעין זה כתב גם שו"ת 'מנחת יצחק'⁸; והוסיף שבכל מקרה אין ללמוד היתר או איסור מטעמי האיסור (ולכאורה צריך עיון, שכאן עצם האיסור נועד כדי לא להגיע לעבירה, ואפילו אם הוא איסור תורה, וממילא אם אין חשש כזה כלל נראה שאין איסור, וכפי שכשבעלה בעיר אין כאן איסור על אף שבפועל יש ייחוד).

(ב) ה'ראים' (סי' כו, דפוס ישן - קצב) כתב:

אף על פי שהחמירו בנידה יותר משאר עריות לעניין אכילה ושתייה, לעניין ייחוד הקלו בה, שאסור משאר עריות מותר בנידה... וטעמא שאי אפשר לו שלא להתייחד עם אשתו נידה, ואין גוזרין גזירה על הציבור, אלא אם כן רוב הציבור יכולין לעמוד בה.

לפי זה, גם באיסור ייחוד עם ילדים מאומצים אי אפשר לעמוד, ויש מקום לומר שלא גזרו בו. אמנם ה'ראים' מסביר שייחוד עם אשתו נידה בכל מקרה אינו מדאורייתא, כי תהיה מותרת לו לאחר זמן, מה שאין כן במקרה של אם מאמצת שהיא אשת איש, ולכן זה יכול לכאורה לפתור רק מקרה שבו פנויה אימצה בן או זוג אימצו בת, ואז מדובר באיסור ייחוד עם פנויה שאינו מדאורייתא, אבל יש לצרף לכך את שיטת הרמב"ם,⁹ שכתב שאיסור ייחוד הוא מפי הקבלה, דהיינו אינו מדאורייתא.¹⁰ נוסף על כך, הרא"ש (הלכות נידה בקיצור סי' ב) כתב:

כי התורה אסרה ייחוד של כל העריות, וגם נידה היא בכרת כשאר עריות. אלא שהדבר קשה ליזהר מייחוד אשתו נידה.

דהיינו אפילו אם ייחוד הוא איסור תורה, לא אסרה תורה דבר שאי אפשר להיזהר בו. דברים דומים לזה כתב שו"ת הריב"ש (סי' תכה): 'שלא חייבוהו להוציא את אשתו מביתו ולא להעמיד שומר'. ואם כן, יש לומר כן גם לגבי ילדים מאומצים, שבשעה שלקחום היה

7. זיכרון עקידת יצחק, על הלכות ייחוד מאת הרב ברזל, עמ' לה-לו.

8. שו"ת מנחת יצחק, ח"ט סי' מ. וראה שם טעם נוסף לאיסור, שכשמתנהגים עימם כך זה מכיוון שלא רוצים לספר להם שהם מאומצים, ולהלכה חייבים לגלות להם זאת, שיש בכך כמה וכמה נפקא מינות הלכתיות, מהן חמורות ביותר. אולם כבר כתבו הציץ אליעזר והאגרות משה, שאין טעם זה מספיק בכדי לאסור, שכן הם מתכוונים לגלות לילדים על עובדת היותם מאומצים כשיגדלו, ורק בקטנותם הם אינם רוצים לעשות זאת.

9. רמב"ם, הל' איסורי ביאה פכ"ב ה"ב.

10. ראה שו"ת ציץ אליעזר, ח"ו סי' מ פ"א שהאריך לדון בשאלה אם עיקרו של איסור ייחוד הוא מן התורה או לא.

כאן היתר גמור (כי לפני גיל מסוים אין איסור ייחוד), וכשנהיה האיסור - לא חייבם להוציאם מביתו או להעמיד שומר. אמנם 'שבט הלוי' דחה גם טעמים אלו להתיר: חדא דהעיקר דבהגיעה לגדר נידה, ייחוד פנויה מן התורה, ועוד דמה גזירה שאין רוב הצבור יכולים לעמוד שייך בזה, וכי רוב הצבור יש להם שייכות עם ילדים מאומצים? וגם הרבה רווח והצלה מאיסור ייחוד, ועד שיאמץ באיסור ייחוד, יאמץ בהיתר ייחוד.

מעבר לשאלה המציאותית אם אפשר להיזהר מאיסור ייחוד במקרים כאלו, וכן השאלה אם בסופו של דבר איסור ייחוד באופנים כאלו הוא מן התורה או לא, יש ביניהם מחלוקת עקרונית מעניינת בפירוש הכלל 'אין גוזרים על הציבור, אלא אם כן רוב הציבור יכול לעמוד בה', האם הכוונה שיש צורך שרוב מי שנמצא בסיטואציה כזו יוכל לעמוד בה ('ציץ אליעזר'), או הכוונה שכשבפועל רוב הציבור ייכשל בגזירה, אין טעם לגזור אותה ('שבט הלוי'). גם ה'ציץ אליעזר' עצמו סיים, שהיתר זה אינו מרווח, אבל לימד עליו זכות: כתבתי בצידוד צדדי היתר הנ"ל, הגם שנדמה שנכנסים לכאורה בפרצות דחוקות, בכדי ללמד זכות על ישראל, ובראותנו שגם גדולים וטובים לא נזהרים בזה, ובכדי לא לסגור הדרך לפני ילדים אומללים שלא יהא להם דורש ומבקש מבתים שיחנכו אותם שם על ברכי התורה והמסורה. וזאת מיהת לדעת, שזה אסור בוודאי לקחת לכתחילה לאמץ ילדים שהם כבר בגיל של איסור ייחוד, דהיינו בת מגיל ג' שנים ויום אחד ובן מגיל תשע שנים ויום אחד, אם יודעים מראש שלא יוכלו להיזהר מלהתייחד עמם.

(ג) שו"ת 'אגרות משה' (אה"ע ח"ד סי' סד) הביא ראייה שיש מקום להתיר ייחוד גם עם ילד מאומץ, מדברי הגמרא בסוטה (מג ע"ב):

אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בן יעקב: חורגתא (רש"י: בת אשתו) הגדילה בין האחין - אסורה לינשא לאחין, דמתחזיא כי אחתייהו. ואם הוא אינו מתייחד עימה כדרך אב עם בתו, הרי יש כאן היכר ואין סיבה שתהיה אסורה להינשא. אמנם הגמרא דחתה את האיסור בטענה שיש לה קול, אולם לדעת ה'אגרות משה', הקול הוא מתחילת הנישואין שהיה ידוע שאינה בתו (ונחלקו אם יש לחוש לאלו שהגיעו לעיר או נולדו לאחר מכן, או שהם שומעים את הקול), ולא מכך שהוא מתנהג עימה אחרת בזמן הנישואין. אלא שבטעם ההיתר, נתן ה'אגרות משה' סיבה אחרת, שיש לה נפקא מינה להלכה:

וצריך לומר דירא מאשתו שתהא חושדתו שבחזרתה תחקור ותדרוש לבתה ולהיתומה ויגלו לה, שלכן מאלו שנמצאין בבית תדיר עמו ועם אשתו, אין לאסור, אף אם נזדמן איזה זמן קצר שלא הייתה אשתו, ונשאר הוא לבדו עם בתה ועם היתומה שמגדלין, וכן להיפוך, אם היא נשארה זמן קצר עם בנו ועם יתום שמגדלין.

דהיינו יש לנו הרחבה של דין 'אשתו עמו', שבו לא קיים איסור ייחוד. לסיכום פרק זה: נחלקו הפוסקים אם קיים איסור ייחוד בילדים מאומצים שאומצו בקטנותם. אף שלכאורה אין כאן את הקולא של אם עם בנה ואב עם בתו, שכן הם אינם ילדים ביולוגיים, יש שרצו להקל מהטעמים הבאים:

(א) מכיוון שאומצו בקטנותם ומתנהגים איתם כהורה עם ילדיו, אין מקום לחשש עבירה.
 (ב) אי אפשר לעמוד בזה, ולא ייתכן לאסור דבר שאי אפשר לעמוד בו.
 (ג) כשההורים המאמצים נשואים, יש מקום להרחיב את דין 'אשתו עמו', כיוון שהיחוד הוא בקביעות, ומן הסתם בן הזוג יגלה זאת, ולכן מפחדים מזה.
 יש שטענו שאין מקום לחילוקים אלו:
 (א) חשש עבירה תלוי בקרבה ביולוגית ולא בהתנהגות. ואין לנו לבדות חילוקים מדעתנו מתי החשש לא קיים ואין איסור.
 (ב) אפשר לעמוד בזה, וגם אם לא - אין זו סיבה להתיר, שכן מדובר באיסור תורה (ובו לא מקילים מטעם זה), ואפילו אם מדובר באיסור דרבנן, האופן של ייחוד שבו אי אפשר לעמוד שייך רק לאוכלוסייה מצומצמת.
 (ג) לטעם זה כלל לא התייחסו, ונראה שאין צורך לדחותו, שכן הוא עצמו הוא חידוש גדול שבא לתת טעם למנהג להקל.

ד. השוואה בין תרומת ביצית לבין ילדים מאומצים

לכאורה, גם אם בילדים מאומצים חוששים לאיסור ייחוד, כאן יש יותר מקום להקל מדין ספק ספקא - ספק מי נחשבת האימא, וגם אם בעלת הביצית היא האימא, הדבר לא גרוע מאימוץ, שכפי שראינו לעיל, יש שהתירו בו ייחוד. אולם מדברי הרז"נ גולדברג כפי שפורסמו ב'אסיא' (קכג-קכד, עמ' 18) נראה שכוונתו שיש צד נוסף להתיר:
 לעניין איסור ייחוד לאחר תרומת ביצית, אם מדובר בזכר, אף שהיולדת איננה האם, לשיטה זו אין איסור ייחוד, כי למרות הכל האישה שאצלה גדל הילד היא זו שילדה אותו, והילד גדל באותה משפחה כבן המשפחה לכל דבר.
 אפשר להבין שכוונתו לפסוק כשיטות שמתירות ייחוד באימוץ בגיל צעיר. אולם יש מקום להבין, שגם אם באימוץ ניתן לחלוק, במקרה של תרומת ביצית, שבו הוולד יצא מתוך האישה, אין כאן מקום לחשש כלל.¹¹ הכיוון הזה מתבסס על דברי אימו של אמון, וכפי שמופיע בגמרא בסנהדרין (קג ע"ב):
 אמון בא על אימו... אמרה לו אימו: כלום יש לך הנאה ממקום שיצאת ממנו? אמר לה: כלום אני עושה אלא להכעיס את בוראי.
 דהיינו, לכולי עלמא, כשמדובר במי שיצא מתוך רחם האישה, אין כלל יצר הרע, וממילא לא נאסר בייחוד, אף אם מבחינת דיני היוחסין, הוא אינו נחשב לבנה של זו שילדה אותו.

ה. מדוע לא להחמיר?

עד כאן ראינו שלושה צדדים להקל בייחוד אמא עם בנה שנולד לה מתרומת ביצית:
 (א) פוסקים רבים סוברים שהיא אימו לכל דבר, ועוד פוסקים רבים סוברים שהיא לכל הפחות ספק אימו.

11. השאלה היא מה העיקר בדברי הרז"נ גולדברג: האם המילים 'היא זו שילדה אותו', או המילים 'הילד גדל כבן המשפחה לכל דבר'.

ב) אפילו אם היא אינה אימו על פי ההלכה, היא לא פחות מאם מאמצת, שפוסקים רבים התירו לה להתייחד עם בנה שאומץ מקטנותו.

ג) גם לפוסקים שהחמירו באימוץ, יש מקום לומר שכאשר הבן נולד מתוכה, אין מקום לחשש, ויש להתיר ייחוד.

אולם האימא יכולה לבוא ולומר, שאף על פי כן, היא רוצה להחמיר על עצמה. האם נאמר בכגון זה 'המחמיר תבוא עליו ברכה'? השאלה של בחירת מין העובר אינה פשוטה כלל מבחינה הלכתית.¹² אמנם חלק מהסיבות לאיסור שמנו הפוסקים - חשש הוצאת זרע לסיבה שאינה מוצדקת דיה מבחינה הלכתית, וכן חששות בריאותיים מטיפול הפריה חוץ גופית שלא נועד לצרכים רפואיים, לא קיימות במקרה שלנו, בו בכל מקרה התהליך של תרומת ביצית והפריה חוץ גופית נדרש. אולם גם ההליך הגנטי של ברירת עוברים שנוי במחלוקת אתית (והלכתית) קשה, האם ראוי להתערב בקביעת מינו של העובר. לכן נראה, שכאשר יש היתר ראוי ומבוסס, שעומד על כמה וכמה צדדים, אין זה ראוי 'להחמיר' שלא לסמוך עליו, באופן שרוצים לעבור הליך שגם הוא אינו 'חלק' מבחינה הלכתית. ממילא אין מקום להיענות לבקשתה של האישה, ויש להסביר לה שאין לה לחשוש כלל לאיסור ייחוד.¹³

סיכום

בני זוג שנזקקים לקבל תרומת ביצית, אין להם להתערב בבחירת מין העובר לבת, במחשבה שיש חשש של איסור ייחוד לאם היולדת אם ייולד בן, זאת מכמה סיבות:

1. לדעת פוסקים רבים, האם היולדת נחשבת מבחינת ההלכה לאם לכל דבר.
  2. גם לשיטות שבעלת הביצית היא האימא, או שמסופקות בדבר, ודאי שאימא כזו אינה גרועה מאישה שאימצה ילד קטן, שפוסקים רבים התירו לה להתייחד עימו גם לאחר שיגדל מכמה טעמים.
  3. אפילו לפוסקים שאוסרים ייחוד בין אם מאמצת לבנה, יש מקום לומר שכאן, כשהבן נולד מתוך רחם האישה שמגדלת אותו, אין לחשוש לאיסור ייחוד, ואפילו אם מבחינה הלכתית לא נחשיב אותה לאימו.
- גם אם בני הזוג רוצים להחמיר על עצמם, ולא לקבל את כל הצדדים להקל, נראה שאין זה מצדיק ביצוע פרוצדורה שנויה במחלוקת הלכתית ואתית של בחירת מין העובר, והחמרה בכיוון אחד (שכאמור לעיל יש צדדים רבים להתיר אותו) פירושה הקלה בכיוון אחר, ולכן 'שב ואל תעשה' עדיף.
- לסיכום: הם יכולים לבצע את הפרוצדורה, מבלי לחשוש לשאלה מה יהיה מינו של הילד שייולד.

12. לפירוט נרחב, ראה ספר פועיה הנ"ל, עמ' 375-378. לתשובות של פוסקים רבים ראה גם שו"ת פועיה, ח"ב - פוריות, יחסין וגנטיקה, עמ' 166-178.

13. השאלה אמנם קיימת גם לגבי חיבוק ונישוק של הילדים הללו, אולם ראה בפוסקים שהתירו איסור ייחוד עם ילדים מאומצים, שדנו גם בחיבוק ונישוק, ונטו להתיר זאת אפילו ביתר קלות.